

SAMOEVALVACIJSKO POROČILO 2020

Napredovanje zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v nazive

Evalvacija je proces, v katerem ugotavljamo, do kolikšne mere in na kakšen način smo dosegli zastavljene cilje. Izvajamo jo, da bi ovrednotili in določili vrednost, kakovost, uporabnost, učinkovitost ter pomembnost področja, ki ga evalviramo. Hkrati pa identificiramo potrebne izboljšave. Samoevalvacija je usmerjena v odkrivanje močnih in šibkih točk delovanja ustanove s ciljem, da dosežemo želene izboljšave.

Samoevalvacijsko poročilo Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana (v nadaljevanju ZGNL) za koledarsko leto 2020 je pripravljeno v skladu z 48. in 49. členom Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (v nadaljevanju ZOVFI) ter zasnovo uvedbe sistema ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti vzgojno-izobraževalnih (v nadaljevanju VIZ) organizacij. Poročilo bomo obravnavali na učiteljskih in vzgojiteljskih zborih zavoda ter na sestanku zdravstvene enote, nato pa ga bo v skladu z 48. členom ZOVFI obravnaval in sprejel Svet zavoda. Izbrano področje samoevalvacije v koledarskem letu 2020 je napredovanje zaposlenih v VIZ v nazive.

Strokovni delavci v VIZ imajo pravico napredovati v nazive mentor, svetovalac in svetnik, če izpolnjujejo vse predpisane pogoje, ki se ugotavljajo v upravnem postopku.

Strokovni delavci v VIZ v nazive napredujejo v skladu s 105. členom ZOVFI ter s Pravilnikom o napredovanju zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v nazive. Pridobljeni nazivi so trajni.

Napredujejo lahko le tisti strokovni delavci, ki izpolnjujejo vse z zakonom in podzakonskimi akti predpisane pogoje za strokovne delavce.

Napredovanje v naziv lahko kadarkoli predlaga ravnatelj oz. direktor zavoda, v katerem je strokovni delavec zaposlen. Strokovni delavec, ki bi želel sam vložiti predlog za svoje napredovanje, pa to lahko stori v mesecu februarju, juniju ali novembru.

Kadar predlog za napredovanje strokovnega delavca vlaga ravnatelj oz. direktor, mora predlogu za napredovanje v naziv mentor priložiti mnenje učiteljskega zbora, za napredovanje v naziv svetovalac mnenje učiteljskega zbora in dokazila o opravljenem dodatnem strokovnem delu, za napredovanje v naziv svetnik pa mnenje učiteljskega zbora, dokazila o opravljenem dodatnem strokovnem delu in dokazila o uspešno končanih programih nadaljnega izobraževanja in usposabljanja v VIZ oziroma dokazila o pridobljenih dodatnih funkcionalnih znanjih.

Kadar strokovni delavec sam vlaga predlog za svoje napredovanje, mu mora priložiti oceno delovne uspešnosti, ki jo oblikuje ravnatelj oz. direktor zavoda, v katerem je zaposlen, mnenje učiteljskega zbora, dokazila o opravljenem dodatnem strokovnem delu in dokazila o uspešno končanih programih nadaljnega izobraževanja in usposabljanja v VIZ oziroma dokazila o pridobljenih dodatnih funkcionalnih znanjih.

Strokovni delavci Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju MIZŠ) predlog in priloge pregledajo, minister pa o ugotovitvah glede izpolnjevanja predpisanih pogojev za napredovanje v določen naziv izda odločbo.

Pravilnik o napredovanju zaposlenih v VIZ v nazive je bil dopolnjen in spremenjen ob začetku šolskega leta 2020/21. Sindikati in MIZŠ so podpisali dogovor, da bodo poenostavili in na novo uredili posamezna področja napredovanja.

Dopolnila in spremembe se nanašajo na:

- lažje pogoje za napredovanje v naziv svetnik,
- kriterije in merila za izvedbo mednarodnih konferenc,
- vrednotenje nastopov strokovnih delavcev s širitvijo na vse javne umetniške nastope,
- posodobljeno izrazoslovje in dodatne kriterije za ovrednotenje nekaterih dodatnih strokovnih del z upoštevanjem spoznanj praks v upravnih postopkih napredovanj v nazive,
- obrazec za vložitev predloga.

Ostali sta še dve odprti vprašanji o četrtem nazivu - višji svetnik in možnosti napredovanja pomočnikov vzgojitelja v nazive.

Četrty naziv - višji svetnik bo mogoče vpeljati v karierno napredovanje le ob predhodni spremembi ZOFVI. MIZŠ se je v dogovoru s sindikati zavezalo, da bo ob prvi spremembi ZOFVI vključilo vanj tudi besedilo o četrtem nazivu. Kdaj se bo to zgodilo, ni mogoče napovedati, ker je zakon trenutno blokiran zaradi nesoglasij pri uresničitvi odločbe Ustavnega sodišča o financiranju zasebnih šol. MIZŠ se je zavezalo, da bo v roku enega meseca od zakonske uveljavitve četrtega naziva Vladi Republike Slovenije predlagalo začetek pogajanj za določitev plačnega razreda novega naziva. Podpisan dogovor torej še točno nima opredeljenega plačnega razreda za četrti naziv, ker je treba le-tega najprej uzakoniti, nato pa se lahko začnejo pogajanja o njegovem ovrednotenju.

Sindikati so v stavkovni sporazum zapisali tudi, da se preuči uveljavitev napredovanja v nazive za pomočnike vzgojiteljev. Med pogajanja za sklenitev dogovora so se odločili, da se razrešitev tega vprašanja izloči iz dogovora in se obravnava ločeno. Spremembe so zahtevne in ne prinašajo zgolj koristi, ampak tudi dodatne obveznosti.

Strokovni delavci napredujejo v nazive od leta 1996. Pravilnik je do danes doživel tri večje spremembe. Zadnja iz leta 2020 pomeni poenostavitev in lažje doseganja naziva svetnik. Izkazalo se je, da prav na področju VIZ strokovni delavci najpočasneje napredujejo do najvišjega naziva. V naslednjem obdobju bomo lahko proučili ta učinek.

Podatki za Slovenijo

V šolskem 2019/20 je bilo v vrtcih zaposlenih 11.668 vzgojiteljic in vzgojiteljev, v osnovnih šolah 19.268 učiteljic in učiteljev ter v srednjih šolah 6.292 profesorice in profesorjev. Od zaposlenih strokovnih delavcev je 22 % brez naziva, 26 % mentorjev, 41 % svetovalcev, 11 % svetnikov.

Podatki za ZGNL

Ob začetku šolskega leta 2020/21 so v zavodu zaposleni 203 strokovni delavci. V organizacijski enoti osnovna šola in vrtec je zaposlenih 134 strokovnih delavcev, v organizacijski enoti srednja šola in dom je 69 strokovnih delavcev, ki lahko napredujejo v nazive. Strokovni delavci in strokovne sodelavke v zdravstveni enoti ne napredujejo v nazive.

ORGANIZACIJSKA ENOTA	BREZ NAZIVA	BREZ NAZIVA, NE IZPOLNJUJE POGOJEV ZA ZASEDBO DELOVNEGA MESTA	SKUPAJ
Osnovna šola in vrtec	20	56	76
Srednja šola in dom	6	17	23
Skupaj	26	73	99

Tabela 1: Število strokovnih delavcev brez naziva

V zavodu je zaposlenih 48,8 % strokovnih delavcev, ki nimajo naziva. Poglavitni razlog je v neizpolnjevanju pogojev za zasedbo delovnega mesta. Več kot tretjina zaposlenih (37,4 %) nima ustrezne izobrazbe ali nima ustrezne specialno-pedagoške dokvalifikacije. To je večletni problem, ki je posledica nezadostnega vpisa študentov v programa specialne in rehabilitacijske pedagogike ter logopedije in surdopedagogike. Drugi pereči problem je izvajanje specialno pedagoške dokvalifikacije. Le-ta se osem let ni izvajal, povpraševanje po tem študiju pa v tem trenutku bistveno presega število razpisanih mest. V podobni situaciji smo vse institucije, ki izvajamo prilagojene VIZ programe za otroke s posebnimi potrebami. Strokovni delavci, ki ne izpolnjujejo pogoje za zaposlitev, imajo pogodbo o zaposlitvi sklenjeno le za določen čas (največ enega leta). Po preteku tega obdobja se razpis ponovi. V enem letu do 10 % sodelavcev izpolni pogoje za zaposlitev. Trenutna situacija kaže na problem, ki se bo pojavljal še vrsto let.

V naziv lahko napreduje strokovni delavec, ki ima najmanj štiri leta (tri leta v vrtcu) delovne dobe, je uspešen pri svojem delu, je uspešno končal programe nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja ter je opravil različna dodatna strokovna dela. Lahko bi rekli, da danes 11,3 % strokovnih delavcev še nima naziva, ker ne izpolnjujejo enega od naštetih kriterijev. Najbolj pogosti razlog je v prekratki delovni dobi.

ORGANIZACIJSKA ENOTA	MENTOR	SVETOVALEC	SVETNIK	SKUPAJ
Osnovna šola in vrtec	17	21	20	58
Srednja šola in dom	11	20	15	46
Skupaj	28	41	35	104

Tabela 2: Število strokovnih delavcev z nazivom

Od vseh zaposlenih strokovnih delavcev jih ima 13,8 % naziv mentor, 20,2 % naziv svetovalec in 17,2 % naziv svetnik. Primerjava zaradi strokovnih delavcev, ki ne izpolnjujejo pogojev za zaposlitev na delovnem mestu, z vsemi slovenskimi šolami skoraj ni mogoča. Imamo 2,2-krat več strokovnih delavec brez naziva, polovico manj mentorjev in polovico manj svetovalcev ter za 56 % več svetnikov.

Poglejmo še primer, ko upoštevamo le strokovne delavce, ki izpolnjujejo pogoje za zaposlitev. Primerjava je samo hipotetična, saj smo izpustili strokovne delavce, ki nimajo naziva zaradi neizpolnjevanja pogojev za zaposlitev.

	BREZ NAZIVA	MENTOR	SVETOVALEC	SVETNIK
Strokovni delavci – izpolnjujejo pogoje za zaposlitev	26 20%	28 21,5%	41 31,5%	35 27%

Tabela 3: Število strokovnih delavcev, ki izpolnjujejo pogoje za zaposlitev, z nazivom

Največje število strokovnih delavcev ima naziv svetovalac, sledijo strokovni delavci z nazivom svetnik. Skupini predstavljata 58,5% vseh zaposlenih in je v primerjavi s podatki za Slovenijo to za 16,5% večji delež. Izrazito je delež večji pri strokovnih delavcih v nazivu svetnik, saj je večji za 2,45-krat. Naj omenimo še, da na MIZŠ že teče postopek podelitve naziva svetnik še petim sodelavcem in en postopek za naziv svetovalac. Delež strokovnih delavcev v nazivih svetovalac in svetnik se bo torej še povečal. Ob ugodni rešitvi vlog in podeljenih nazivih bo v zavodu več kot 30 % učiteljev svetnikov.

Večletna prizadevanja zaposlenih in podpora vodstva pri napredovanju v naziv se odraža v visokem deležu svetovalcev in svetnikov v ZGNL. To pomeni odlično strokovno rast posameznika in njegovo prepoznavnost v slovenskem šolskem prostoru. Obenem je to odlična promocija ZGNL. S tem utrjujemo svoj položaj in pomen kot osrednja izobraževalna ustanova za delo z gluhihimi in naglušnimi otroki, otroki z govorno-jezikovnimi motnjami in otroki z avtističnimi motnjami.

Poglejmo še, kako so strokovni delavci napredovali v nazive po osemletnih časovnih obdobjih. Obdobja so zaznamovana tudi s spremembami samega pravilnika.

OBDOBJE	OSNOVNA ŠOLA IN VRTEC	SREDNJA ŠOLA IN DOM
1996-2003	8	4
2004-2011	10	9
2012-2020	40	33
Skupaj	58	46

Tabela 4: Število napredovanj po osemletnih obdobjih

Kar 70 % zaposlenih strokovnih delavcev z nazivom je svoj naziv doseglo v zadnjih osmih letih. Po eni strani je to razumljivo, saj so za napredovanje potrebne delovne izkušnje, po drugi strani pa je opazen trend naraščanja interesa zaposlenih po lastnem napredku in prepoznavnosti v šolskem okolju.

Napredovanje zaposlenih v naziv predstavlja možnost osebnega in strokovnega napredovanja zaposlenih strokovnih delavcev v VIZ. Vertikalno napredovanje v nazive se odraža tudi v višanju plačnega razreda, v katerega je strokovni delavec razporejen. Od osnovnega plačnega razreda 32, v katerem je vsak učitelj začetnik z magisterijem oz. univerzitetno izobrazbo, do plačnega razreda 47, ki je trenutno najvišji plačni razred učitelja razrednika. Obeta se še sprememba v naziv višji svetnik, napredovanje pomočnika vzgojitelja v vrtcu, pred nami pa je novo obdobje, v katerem pričakujemo, da se bo znatno povečal delež svetnikov.

Interes posameznika po napredovanju in podpora vodstva sta ključnega pomena.

Nina Berložnik

dr. Boris Černilec
direktor ZGNL

Irena Zgonc

Literatura:

1. Pravilnik o napredovanju zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v nazive (2020). Pridobljeno 15. 9. 2020. <https://www.gov.si/teme/napredovanje-v-nazive-strokovnih-delavcev-v-vzgoji-in-izobrazevanju/>.
2. Statistični urad Republike Slovenije (2020). Zaposleni v formalnem izobraževanju 2019/20. Pridobljeno 16. 9. 2020. <http://www.eurydice.si/novice/zadnje-novice/surs-v-osnovnih-in-srednjih-solah-nekaj-vec-uciteljic-in-uciteljev/>.